

Marcin PIĄTKOWSKI¹

ROLA FUNDUSZY EUROPEJSKICH W ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW INNOWACYJNYCH

Celem artykułu jest zaprezentowanie istotności działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej (B+R), w kontekście rozwoju gospodarczego kraju. W artykule przedstawiono literaturowe ujęcie innowacji, a także dokonano charakterystyki Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wspierającego procesy innowacyjne w Polsce przy udziale finansowym Unii Europejskiej. Zaprezentowano również poziom działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej na obszarze Polski.

1. WPROWADZENIE

Rozwój cywilizacji jest nierozłącznie powiązany z pojęciem innowacyjności i zachodzącymi w obszarze współczesnych przedsiębiorstw procesami innowacyjnymi, które to działania są przez nie podejmowane w celu wzmocnienia pozycji konkurencyjnej. Unia Europejska upatruje rolę innowacji jako element wpływający wymiennie na poprawę rozwoju społecznego i gospodarczego regionów krajów członkowskich. Tym samym przyczynia się to do rozwoju i polepszenia warunków życia obywateli. W Polsce nieustannie toczą się rozmowy dotyczące problematyki finansowania działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i szkół wyższych oraz w obszarze przedsiębiorstw prywatnych.

Dlatego też w artykule przedstawiono rolę innowacji i działalności badawczo-rozwojowej jaką odgrywają w rozwoju gospodarczym kraju, a także dostępne źródła finansowania tych działań w ramach funduszy europejskich, zwłaszcza Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

2. ZNACZENIE I RODZAJE INNOWACJI

Zgodnie z przyjmowaną przez Główny Urząd Statystyczny definicją, za działalność innowacyjną uznaje się „całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.”² Interpretacja ta, wpisuje się w definicję innowacji autorstwa P. Druckera, który stwierdził, że jest ona „szczególnym narzędziem przedsiębiorców, za pomocą którego ze zmiany czynią okazję do podjęcia nowej działalności gospodarczej lub do świadczenia nowych usług.”³

¹ mgr Marcin Piątkowski, Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

² Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006, GUS, Warszawa 2008, s. 20.

³ P. F. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992, s. 29.

Można by z tego wnioskować, że nie jest potrzebne dokonywanie wyodrębnienia przedsiębiorstw innowacyjnych spośród pozostałych, gdyż procesy innowacyjne wpisane są w funkcjonowanie każdego przedsiębiorstwa wynikające z jego głównego celu, jakim jest przetrwanie i rozwój. Jednakże pod pojęciem innowacji rozumie się nie każdą zmianę zachodzącą w organizacji, lecz taką, która jest oparta na nowej idei lub pomysle. Natomiast sama idea jest niewystarczająca żeby zaistniała innowacja, aby do tego doszło należy ją zastosować w praktyce.⁴ Coraz częściej występujące w literaturze określenie przedsiębiorstwa innowacyjnego, w sposób przystępny dla czytelnika zostało ujęte przez A. Jasińskiego⁵. Jego zdaniem muszą wystąpić następujące przesłanki, aby móc mówić o przedsiębiorstwie zorientowanym na innowacje:

- prowadzenie na szeroką skalę prac badawczo-rozwojowych;
- przeznaczenie na działalność innowacyjną wysokich nakładów finansowych;
- wdrażanie nowych rozwiązań naukowo-technicznych w sposób systematyczny;
- ciągłe wprowadzanie innowacji na rynek;
- znaczący udział nowych wyrobów i technologii w całości produkcji.

Przy uznawaniu danego przedsiębiorstwa za innowacyjne należy mieć na względzie, że innowacje mogą mieć różny charakter oraz przeznaczenie, począwszy od tych, które w sposób przełomowy wpływają na daną dziedzinę nauki, do tych o niskim poziomie unowocześnienia, jednak mające znaczące przełożenie na efekty ekonomiczne. Dlatego też mówiąc o miernikach badania poziomu innowacyjności przedsiębiorstwa, od mierników ilościowych bardziej obiektywne są kryteria jakościowe. Jako najważniejsze cechy przedsiębiorstwa innowacyjnego przy uwzględnieniu mierników jakościowych uznaje się⁶:

- kreatywność oraz umiejętność do wytwarzania innowacji w sposób ciągły;
- zdolność do wykorzystania ukrytego potencjału innowacyjnego przedsiębiorstwa;
- nieustanne utrzymywanie wysokiej pozycji konkurencyjnej opartej na kluczowych kompetencjach;
- dysponowanie zespołem twórców i innowatorów, którzy gwarantują wysoki poziom innowacyjności firmy;
- zdolność do perspektywicznego myślenia;
- elastyczność w działaniu przy uwzględnieniu zmiennych warunków otoczenia firmy;
- łączność z klientami oraz uwzględnianie ich potrzeb i oczekiwań;
- zakres informacji pozwalający dokonać właściwej oceny.

Autorzy piramidy celów zaprezentowanej na rysunku 1, uważają, że zasadniczym celem funkcjonowania współczesnego przedsiębiorstwa jest generowanie i tworzenie innowacji w oparciu o wnikliwą analizę potrzeb odbiorców. Pełen proces firmy innowacyjnej obejmuje działania począwszy od zrozumienia zachowań rynkowych, poprzez fazę doskonałości, a skończywszy na zadowoleniu klientów⁷.

⁴ I. Bielski, *Przebieg i uwarunkowania procesów innowacyjnych*, Oficyna Wydawnicza Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 2000, s. 14.

⁵ A. H. Jasiński, *Przedsiębiorstwo innowacyjne na rynku*, KiW, Warszawa 1992, s. 29.

⁶ A. Sosnowska (et.al.), *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000, s. 11-12.

⁷ P. A. Schuman (et. al.), *Innovate? Straight Path to Quality Customer Delight and Competitive Advantage*, McGraw-Hill Inc., New York 1994, s. 3.

Rys. 1. Piramida celów firmy innowacyjnej

Źródło: P. A. Schuman (et. al.), *Innovate? Straight Path to Quality Customer Delight and Competitive Advantage*, Mc Graw-Hill Inc., New York 1994, s. 3.

W literaturze przedmiotu wyróżniamy cztery rodzaje innowacji⁸:

- innowacje produktowe,
- innowacje procesowe,
- innowacje marketingowe,
- innowacje organizacyjne.

Innowacja produktowa jest powiązana z wprowadzeniem przez przedsiębiorstwo na rynek produktu lub usługi o parametrach technicznych, sposobie użytkowania lub przeznaczeniu znacząco odbiegającym od dotychczas oferowanego, przyczyniając się do uzyskania z tytułu jego użytkowania większych korzyści dla konsumenta. Ulepszenie może obejmować także obszar komponentów, materiałów i oprogramowania.

Innowację procesową definiuje się jako wprowadzenie do przedsiębiorstwa nowej lub w znaczący sposób ulepszonej metody produkcji albo dostarczania produktu.

Przyjęcie nowej metody marketingowej, na którą składa się znacząca zmiana w zakresie opakowania, pozycjonowania, promocji lub polityki cenowej produktu albo modelu biznesowego, wynikająca z prowadzonej przez przedsiębiorstwo nowej strategii marketingowej przedsiębiorstwa określa się mianem innowacji marketingowej.

Innowację organizacyjną definiuje się jako nową metodę organizacji działalności biznesowej, systemu organizacji miejsc pracy lub też organizacji relacji na zewnątrz firmy.⁹

⁸ Przedstawiony podział innowacji wynika bezpośrednio z nowej typologii zastosowanej w oparciu o *Metodologię Oslo* zawartych w *Podręczniku Oslo (Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition)*, wydanie polskie, MNiSW, Warszawa 2008.

⁹ M. Daszkiewicz, *Jednostki badawczo-rozwojowe jako źródło innowacyjności w gospodarce i pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa 2008, s. 19.

Nawiązując do przedstawionej powyżej typologii innowacji, wyróżniamy następujące źródła ich występowania omawiane i wykorzystywane w opracowaniach statystycznych:

- działalność badawczo-rozwojowa (B+R);
- zakup gotowej wiedzy w postaci patentów, licencji, usług technicznych określanych jako technologia niematerialna – *disembodied technology*;
- zakup gotowych maszyn i urządzeń posiadających podwyższone parametry techniczne, bezpośrednio przyczyniających się do wdrożenia nowych procesów i produkcji wyrobów (tzw. technologia materialna – *embodied technology*).

3. WSPIERANIE INNOWACJI Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

Wspomniana w początkowej części artykułu rola innowacji jako jednego z elementów oddziałujących dodatnio na politykę spójności Unii Europejskiej, znajduje swoje odzwierciedlenie we wspieraniu procesów innowacyjnych i rozwoju przedsiębiorstw. Działania te wynikają z zapisów w odnowionej Strategii Lizbońskiej z 2005 roku i szczegółowych aktów normatywnych UE dotyczących programowania funduszy oraz inicjatyw wspólnotowych Komisji Europejskiej na lata 2007-2013.

Polskim dokumentem określającym kierunki wsparcia ze środków finansowych dostępnych z budżetu UE oraz wpisującym się w główne cele polityki spójności¹⁰ oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty (SWW) są Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) – Narodowa Strategia Spójności, których celem strategicznym jest „*tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrostu poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*.” Cel 4 NSRO o zasięgu horyzontalnym skupiający się na „*Podniesieniu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług*” bezpośrednio wynika z określonego w SWW priorytetu „*Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu*”.

Na terenie Polski zgodnie z celami polityki spójności, w latach 2007-2013 będzie realizowanych 5 programów krajowych¹¹:

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (8,3 mld euro – 12,40%);
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (27,9 mld euro – 41,90%);
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (9,7 mld euro – 14,60%);
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (2,3 mld euro – 3,40%);
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna (0,5 mld euro – 0,80%);

oraz 16 Programów Operacyjnych (16,6 mld euro – 24,90%) o charakterze regionalnym obejmujących swym zasięgiem obszar odpowiednio jednego z województw.

Największym programem, który przyczynia się do realizacji celów Strategii Lizbońskiej oraz celów NSRO na obszarze Polski, a tym samym wpływa na zwiększenie poziomu innowacyjności gospodarki naszego kraju jest Program Operacyjny Innowacyjna

¹⁰ Do głównych celów polityki spójności na lata 2007-2013 należą: cel 1 – konwergencja, cel 2 – konkurencyjność regionalna i zatrudnienie, cel 3 – europejska współpraca terytorialna, których łączna kwota dofinansowania z funduszy strukturalnych wyniesie 347,4 mld euro.

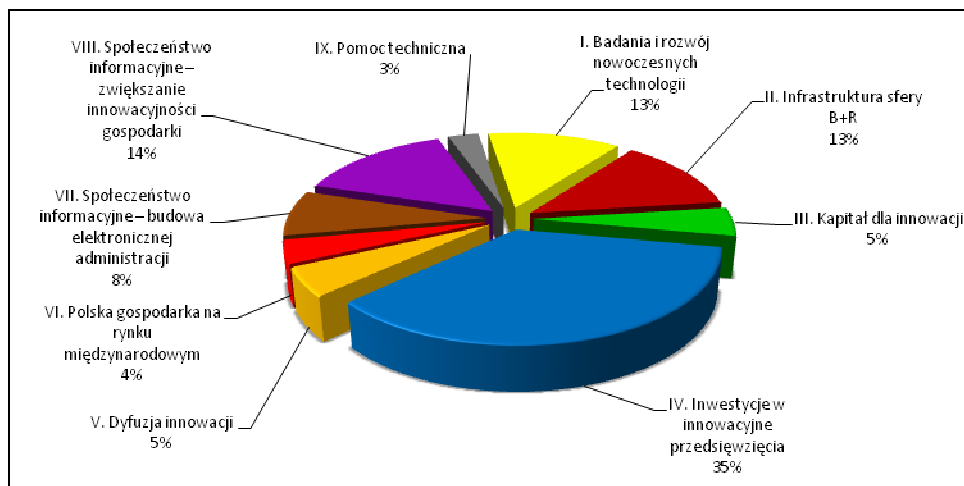
¹¹ W nawiasach podano wysokość dofinansowania dla poszczególnych programów, których łączna kwota na lata 2007-2013 dla Polski wynosi 67 284 mln euro, a także odpowiadający im udział procentowy poszczególnych programów w całości środków.

Gospodarka (PO IG), zarządzany przez właściwego ministra rozwoju regionalnego. Z chwilą jego utworzenia oraz w oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji przedsiębiorstw i nauki oraz systemu współpracy między tymi obszarami, wyznaczono cele szczegółowe, mające służyć rozwojowi gospodarki naszego kraju przy bezpośrednim wykorzystaniu przedsiębiorstw innowacyjnych. Tymi celami są¹²:

1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw
2. Wzrost konkurencyjności polskiej nauki
3. Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym
4. Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym
5. Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy
6. Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

Zważywszy na szczególnie istotne znaczenie sektora MSP w rozwoju gospodarki oraz istniejące bariery, które na ten rozwój wpływają zdecydowano się na to iż blisko 70% alokacji środków finansowych o wartości 3,65 mld euro w ramach PO IG będzie skierowanych na wsparcie działań wyłącznie w ramach tego sektora.¹³

Przedstawione powyżej cele szczegółowe wynikające z budowy PO IG będą realizowane za pomocą ośmiu osi priorytetowych tematycznych oraz jednego w postaci pomocy technicznej. Rysunek 2 przedstawia strukturę programu z wyszczególnieniem priorytetów oraz procentowy podział środków dla każdego z nich względem całości PO IG.

Rys. 2. Podział środków na poszczególne priorytety w ramach PO IG (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

¹² Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007, s. 61.

¹³ Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007, s. 8.

Na osiem priorytetów wdrażanie aż sześciu z nich zostało powierzone Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości pełniącej w ramach PO IG rolę Instytucji Pośredniczącej II stopnia. W ramach wymienionych osi priorytetowych PARP jest odpowiedzialny za wdrażanie 13 programów o łącznej wartości 3,9 mld euro.

Na podstawie zawartej w rozporządzeniu 1628/2006¹⁴ definicji „nowej inwestycji” w ramach PO IG będzie udzielane projektom, które dotyczą innowacji produkcyjnych lub procesowych. Postanowiono jednocześnie wpisać na listę wydatków kwalifikowanych w ramach PO IG, działania skierowane na zakup innowacji organizacyjnych i marketingowych. Tym samym wszystkie cztery rodzaje innowacji mogą liczyć na wsparcie finansowe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Najistotniejsze dla programu jest wspieranie tych podmiotów sektora MSP i ich projektów, które są zdolne do wyjątkowo szybkiego wdrażania uzyskanych rozwiązań innowacyjnych w gospodarce. Działania innowacyjne, które będą posiadały niski stopień rozprzestrzeniania mogą liczyć na wsparcie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (PO RPW). W ramach tego programu pomoc dla działań wspierających innowacyjność będzie kierowana do instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych przy spełnieniu wymogu dotyczącego odpowiedniego popytu ze strony innowacyjnych przedsiębiorstw¹⁵. Mechanizmem, który dodatkowo w skuteczny sposób pobudza zachowania innowacyjne jest przyznawanie przez komisje oceniające wnioski o wsparcie finansowe ze środków unijnych, dodatkowych punktów za rozwiązania innowacyjne.¹⁶

4. DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA I BADAWCZO-ROZWOJOWA (B+R) W POLSCE

Do bardzo ważnych czynników, które decydują o poziomie aktywności innowacyjnej są nakłady ponoszone na ten rodzaj działalności, zwłaszcza ich poziom oraz struktura i źródła finansowania. Wskaźnik, który pozwala ocenić tą sytuację jest udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową (B+R) do poziomu PKB. Nakłady finansowe na sferę B+R dla Polski oraz krajów członkowskich Unii Europejskiej zostały zobrazowane na rysunku 3. Dodatkowo w tabeli 1 przedstawiono nakłady na działalność badawczo-rozwojową w wybranych krajach w okresie 1998-2007.

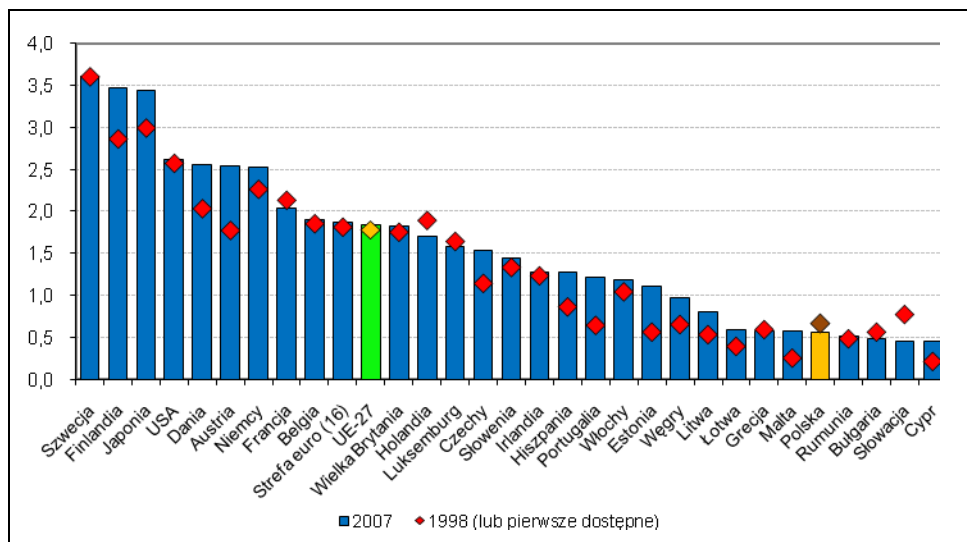
W tej grupie krajów, Polska zajmuje od kilku lat jedno z ostatnich pozycji (2007 r. - 23 miejsce) z wielkością 0,57% PKB, które jest przeznaczane na wspieranie działalności badawczo-rozwojowej. Średnia dla UE-27 wynosi 1,85%, a dla krajów „starej piętnastki” 1,93%. W odniesieniu do krajów grupy OECD, Polskę „prześcigają” tylko Słowacja i Meksyk. Należy zauważyć, że Unia Europejska, która nieustannie aspiruje do bycia potęgą gospodarczą zgodnie z zapisanymi postulatami w ramach Strategii Lizbońskiej, z chwilą przyjęcia nowych krajów członkowskich, musiała ograniczyć swoje zapędy w walce o miano najlepszej z gospodarką amerykańską. Największy udział w dofinansowaniu działalności badawczo-rozwojowej spośród krajów europejskich posiadają Szwecja i Finlandia (odpowiednio 3,61% i 3,47% PKD); liderem spoza naszego kontynentu jest

¹⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1628/2006 z dnia 24 października 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do regionalnej pomocy inwestycyjnej.

¹⁵ *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka*, op. cit., s. 8.

¹⁶ A. Żołnierski (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, PARP, Warszawa 2009, s. 107.

Japonia (3,44%). Wymiernymi rezultatami tak prowadzonej polityki w zakresie wspierania ośrodków badawczo-rozwojowych w zakresie działań innowacyjnych w tych krajach, jest wysoka liczba patentów zgłoszonym do Europejskiego Urzędu Patentowego.

Rys. 3. Nakłady na działalność B+R jako % PKD krajach UE-27 oraz Japonii i USA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat i OECD

Tabela 1. Nakłady na działalność B+R jako % PKD w wybranych krajach

Kraj	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgia	1,86	1,94	1,97	2,07	1,94	1,88	1,86	1,83	1,86	1,90
Czechy	1,15	1,14	1,21	1,20	1,20	1,25	1,25	1,41	1,55	1,54
Estonia	0,57	0,68	0,60	0,70	0,72	0,77	0,85	0,93	1,14	1,11
Finlandia	2,87	3,16	3,35	3,30	3,36	3,43	3,45	3,48	3,45	3,47
Francja	2,14	2,16	2,15	2,20	2,23	2,17	2,15	2,10	2,10	2,04
Hiszpania	0,87	0,86	0,91	0,91	0,99	1,05	1,06	1,12	1,20	1,27
Niemcy	2,27	2,40	2,45	2,46	2,49	2,52	2,49	2,49	2,53	2,53
Słowacja	0,78	0,66	0,65	0,63	0,57	0,57	0,51	0,51	0,49	0,46
Polska	0,67	0,69	0,64	0,62	0,56	0,54	0,56	0,57	0,56	0,57
UE-27	1,79	1,83	1,85	1,86	1,87	1,86	1,82	1,82	1,85	1,85
USA	2,58	2,63	2,69	2,71	2,60	2,60	2,53	2,56	2,60	2,62
Japonia	3,00	3,02	3,04	3,12	3,17	3,20	3,17	3,32	3,40	3,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat i OECD

Problem niskiego poziomu współpracy przedsiębiorstw z sektorem badawczo-rozwojowym w Polsce dotyczy zarówno małych i średnich jak również dużych firm. Jako

przyczynę podaje się brak tradycji w tym zakresie, co skutkuje pogłębianiem izolacji i brakiem zrozumienia wzajemnych interesów. Równocześnie finansowanie działalności B+R przez podmioty prywatne jest w znaczny sposób ograniczone z racji braku posiadania odpowiednich zasobów kapitałowych na ten cel. Dość istotny problem, stanowi także długi okres oczekiwania na rezultaty prowadzonych badań przez te ośrodki. Stąd też przedsiębiorcy bardziej są skłonni dokonać zakupu już gotowych technologii, traktując je jako nakłady inwestycyjne niż wspierać długotrwałe badania w ramach działalności B+R.¹⁷

Dlatego też wdrażany Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, w większym stopniu wspiera innowacje, posiadające krótki okres stosowania lub cechują się największym potencjałem rozprzestrzeniania. W ten sposób nabierają one istotnego znaczenia dla polskiej gospodarki w ujęciu makroekonomicznym, dążąc do podniesienia stopnia nowoczesności, konkurencyjności i tworzenia nowych miejsc pracy.¹⁸

Zwracając uwagę na poniesione przez przedsiębiorstwa nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle ogółem w 2008 r. wyniosły one 25,6 mld zł i w stosunku do 2006 roku były wyższe o 43,8%. W sektorze usług wyniosły odpowiednio 12,6 mld zł (wzrost o 51,8%).¹⁹

Tabela 2. Przedsiębiorstwa, w których wprowadzono innowacje produktowe i procesowe, organizacyjne, marketingowe w % przedsiębiorstw ogółem w latach 2004-2008 wg klas wielkości.

Przedsiębiorstwo	2004-2006		2006-2008	
	Przemysł	Sektor usług	Przemysł	Sektor usług
Innowacje produktowe i procesowe				
małe	13,9	16,9	14,6	12,5
średnie	37,4	34,8	32,7	25,0
duże	65,5	53,5	60,7	47,7
Innowacje organizacyjne				
małe	16,3	23,0	9,0	12,0
średnie	33,1	42,4	19,8	24,1
duże	59,7	60,8	43,7	42,7
Innowacje marketingowe				
małe	14,5	16,8	10,9	11,9
średnie	23,7	28,6	17,4	20,0
duże	38,8	44,4	33,2	35,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹⁷ A. Żołnierski (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, PARP, Warszawa 2009, s. 107.

¹⁸ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, op. cit., s. 8.

¹⁹ Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006-2008. Notatka informacyjna, GUS, Warszawa 2009, s. 2.

Jednak liczba przedsiębiorstw zarówno w przemyśle jak i sektorze usług, które poniosły nakłady na innowacje w każdym z czterech rodzajów była mniejsza w latach 2006-2008 od okresu wcześniejszego 2004-2006. Największy odsetek przedsiębiorstw spośród wszystkich rodzajów innowacji wprowadziło innowacje produktowe i procesowe w obu odcinkach czasu jak i sektorach gospodarki. Przedsiębiorstwa duże są w największym stopniu zaangażowane we wprowadzaniu innowacji na swoim obszarze niezależnie od rodzaju innowacji, a najmniej firmy małe. Dane dotyczące poziomu zaangażowania przedsiębiorstw we wdrażaniu innowacji przedstawia tabela 2.

Celem podejmowanej przez przedsiębiorstwa działalności innowacyjnej jest osiągnięcie zamierzonych efektów, wpisanych w ramach ich strategii rozwoju. Przedsiębiorstwa należące do sektora usługowego oraz przemysłu, które wprowadziły w latach 2004-2006 innowacje produktowe lub procesowe w ramach przeprowadzanego przez GUS badania, zgodnie potwierdzają że największe efekty uzyskały w zakresie produktów. Dla przedsiębiorstw w przemyśle najistotniejszym efektem była poprawa jakości produktów co zadeklarowało 40,9% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie, a w sektorze usług najważniejszym efektem było wejście na nowe rynki lub poprawa pozycji na dotychczasowych (75,1%).²⁰

Jednym z elementów, odgrywających rolę w dość niskim poziomie wprowadzenia innowacji w ostatnim okresie 2006-2008 w stosunku do poprzedzającego, można upatrywać w kryzysie gospodarczym, mającym swoje bezpośrednie przełożenie na osiągane wyniki finansowe przedsiębiorstw, a tym samym nakłady na innowacje. Czynniki ekonomiczne oprócz pozostałych do których zalicza się czynniki związane z wiedzą oraz czynniki rynkowe, przedsiębiorcy uznają za te, które mają największy wpływ na poziom wdrażania innowacji w przedsiębiorstwie. Taki stan rzeczy potwierdza 34,7% przedsiębiorstw w przemyśle i 22,1% w sektorze usług. Na drugim miejscu znajdują się wysokie koszty innowacji uznane za istotną przeszkodę we wdrażaniu innowacji odpowiednio przez 34,5% i 26,2% przedsiębiorstw.²¹

5. PODSUMOWANIE

Pozycja Polski w zakresie rozwoju działalności innowacyjnej oraz ponoszenia nakładów na działalność badawczo-rozwojową powinna ulec zdecydowanej poprawie, aby móc dorównać pozostałym krajom członkowskim Unii Europejskiej. Takie oczekiwania również wynikają z unijnej Polityki Spójności oraz zaktualizowanej w 2005 r. Strategii Lizbońskiej. Jednym z narzędzi, które ma przyczynić się do poprawy w tym obszarze jest utworzony na lata 2007-2013 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka zasilany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Przy jego pomocy i wdrożonym innowacjom, a także prowadzonym działaniom na rzecz tworzenia Gospodarki Opartej na Wiedzy, polska gospodarka powinna stać się bardziej konkurencyjna. Sprzyjać temu będzie coraz lepsze wykorzystanie środków unijnych przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Natomiast w dalszym ciągu trzeba aktywizować mikroprzedsiębiorców należących do najliczniejszej grupy tego sektora, którzy posiadają trudności w pozyskiwaniu funduszy europejskich.

²⁰ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006*, GUS, Warszawa 2008, s. 41

²¹ *Ibidem*, s. 42.

Ponieważ jednak mimo wysokiej puli środków finansowych na działania innowacyjne w okresie programowania 2007-2013, najważniejszym problemem pozostaje przekonanie przedsiębiorców o istności ich podejmowania właśnie tym obszarze. Pozytywnym aspektem jest to, że większość przedsiębiorstw, które skorzystały ze wsparcia finansowego na działania innowacyjne w ramach funduszy europejskich, uznaje za korzystne poniesienie nakładów w ramach danej inwestycji. Równocześnie potwierdzają zwiększenie swojej pozycji konkurencyjnej.

LITERATURA

- [1] Bielski I., *Przebieg i uwarunkowania procesów innowacyjnych*, Oficyna Wydawnicza Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 2000
- [2] Daszkiewicz M., *Jednostki badawczo-rozwojowe jako źródło innowacyjności w gospodarce i pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa 2008
- [3] Drucker P. F., *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady.*, PWE, Warszawa 1992
- [4] *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006*, GUS, Warszawa 2008
- [5] *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006-2008. Notatka informacyjna*, GUS, Warszawa 2009
- [6] Jasiński A. H., *Przedsiębiorstwo innowacyjne na rynku*, KiW, Warszawa 1992.
- [7] *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007
- [8] Schuman P. A. (et. al.), *Innovate? Straight Path to Quality Customer Delight and Competitive Advantage*, Mc Graw-Hill Inc., New York 1994
- [9] *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007
- [10] Sosnowska A. (et.al.), *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000.
- [11] Żołnierski A. (red.), *Innowacyjność 2008*, PARP, Warszawa 2008
- [12] Żołnierski A. (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, PARP, Warszawa 2009

THE ROLE OF EUROPEAN FUNDS IN THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTERPRISES

The main goal of this paper is to present the importance of innovation and research and development (R&D), in the context of economic development. Paper contains a theoretical introduction to the innovation, and the characteristics of the Innovative Economy Operational Program, which supports the innovation processes in Poland in the European Union's financial participation. The article also includes the level of innovation and R&D on Polish territory.